

OECD PREPORUKA VIJEĆA ZA OCJENU UČINAKA NA TRŽIŠNO NATJECANJE

2009

Snažnije tržišno natjecanje utječe na povećanje produktivnosti gospodarstva i rast. No, mnoge jurisdikcije, zakoni, propisi i druge zapreke nametnute od strane države, neopravdano ograničavaju aktivnosti na tržištu. Jedan od važnih koraka pri uklanjanju takvih ograničenja je „ocjena učinaka na tržišno natjecanje“ odnosno ocjena politika u cilju otkrivanja onih koje ograničavaju tržišno natjecanje, te razvijanje alternativnih rješenja i politika kojima se ostvaruju isti ciljevi s manje negativnih učinaka na tržišno natjecanje.

22. listopada 2009. godine OECD-ovo Vijeće donijelo je Preporuku kojom se pozivaju vlade da utvrde postojeće javne politike ili prijedloge javnih politika kojima se neopravdano ograničava tržišno natjecanje, te da ih se izmijeni donošenjem alternativnih, manje restriktivnih politika koje će imati pozitivne učinke na tržišno natjecanje. Također, predlaže se vladama da uspostave institucionalne mehanizme za analizu i reviziju takvih politika.

Ocjeni učinaka na tržišno natjecanje moguće je pristupiti na različite načine, a OECD je razvio Alat za ocjenu učinaka na tržišno natjecanje koji predstavlja jedan od njih. Više o alatu na www.oecd.org/competition/toolkit.

OECD se obvezuje podržati provedbu Preporuke, kako od strane država članica OECD-a, tako i od strane država nečlanica. Države koje nisu članice OECD-a, koje trebaju pomoć u provedbi, mogu kontaktirati g. Seana Ennisa iz Sektora za tržišno natjecanje na telefonski broj [+33 1 45 24 89 78 ili +33 1 45 24 97 35; DAFCOMPContact@oecd.org].

O OECD-ovom Odboru za tržišno natjecanje

OECD-ov Odbor za tržišno natjecanje najistaknutije je mjesto rasprava o politici i provedbi propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. Okuplja čelnike tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, promiče redovitu razmjenu iskustava, analiza i najbolje prakse u važnim pitanjima politike tržišnog natjecanja. Rad odbora podržava Sektor za tržišno natjecanje OECD-ove Uprave za pitanja financija i poduzetništva. www.oecd.org/daf/competition

O OECD-u

OECD je forum na kojem vlade uspoređuju i razmjenjuju iskustva o politici, utvrđuju dobre prakse u odnosu na izazove koji dolaze i promiču odluke i preporuke u cilju stvaranja novih politika za bolji život. OECD-ova misija je promicati politike kojima se unapređuje gospodarsko i socijalno blagostanje ljudi diljem svijeta. www.oecd.org

PREPORUKA VIJEĆA OECD-a ZA OCJENU UČINAKA NA TRŽIŠNO NATJECANJE

Kako ju je usvojilo Vijeće 22. listopada 2009.
C(2009)130 - C/M(2009)21/PROV

VIJEĆE,

Uzimajući u obzir članak 5. b) Konvencije o Organizaciji za ekonomsku suradnju i razvoj od 14. prosinca 1960.;

Uzimajući u obzir sporazum postignut na sjednici Vijeća na ministarskoj razini 1997. godine usuglasivši se da su ograničenja tržišnog natjecanja često skupa i neučinkovita u promicanju javnog interesa i da ih treba izbjegavati [C/MIN(97)10];

Uzimajući u obzir OECD-ova Vodeća načela za kvalitetu i učinkovitost propisa [C (2005) 52], kojima se države pozivaju na ocjenu prijedloga novih propisa, kao i postojećih propisa, u odnosu na tržišno natjecanje;

Prepoznajući da tržišno natjecanje promiče učinkovitost, te pomaže osigurati da robe i usluge koje se nude potrošačima u većoj mjeri odgovaraju sklonostima potrošača, posljedično donoseći koristi kao što su niže cijene, poboljšana kvaliteta, više inovacija i veća produktivnost;

Prepoznajući da je veća produktivnost ključna za gospodarski rast i povećanje zaposlenosti;

Prepoznajući da javne politike služe različitim komercijalnim, socijalnim, zdravstvenim i sigurnosnim ciljevima, zaštiti okoliša i drugim ciljevima;

Prepoznajući da, povremeno, javne politike neopravdano ograničavaju tržišno natjecanje;

Prepoznajući da takva neopravdana ograničenja mogu biti nenamjerna, čak i kada predmetne javne politike nisu usmjerene na ekonomsku regulaciju i kada im svrha nije, na bilo koji način, utjecati na tržišno natjecanje;

Prepoznajući da je javne politike koje neopravdano ograničavaju tržišno natjecanje često moguće preoblikovati na način kojim će se istodobno promicati tržišno natjecanje i postizati ciljevi javnih politika;

Prepoznajući da regulacija i reforme u već reguliranim granama gospodarstva obično zahtijevaju detaljnu ocjenu vjerojatnih učinaka na tržišno natjecanje;

Prepoznajući da bi, ako je sve drugo isto, prednost trebalo dati onim javnim politikama koje su manje štetne za tržišno natjecanje pred onima koje proizvode veću štetu za tržišno natjecanje, pod uvjetom da ostvaruju utvrđene ciljeve javnih politika;

Primjećujući kako više zemalja već provodi ocjenu učinaka na tržišno natjecanje; i

Primjećujući da su OECD i više zemalja članica OECD-a razvili alate za ocjenu učinaka na tržišno natjecanje;

I. PREPORUČUJE vladama zemalja članica, kako slijedi:

A. Utvrditi postojeće ili predložene javne politike koje neopravdano ograničavaju tržišno natjecanje

1. Vlade bi trebale uvesti odgovarajući postupak za utvrđivanje postojećih ili predloženih javnih politika koje neopravdano ograničavaju tržišno natjecanje i razviti specifične i transparentne kriterije za provođenje ocjene učinaka na tržišno natjecanje, uključujući i pripremu metoda za analitički pregled i ocjenu usklađenosti.
2. U provođenju ocjene učinaka na tržišno natjecanje vlade bi trebale obratiti posebnu pozornost na politike kojima se ograničavaju:
 - i) Broj ili opseg aktivnosti sudionika na tržištu;
 - ii) Aktivnosti koje sudionici na tržištu mogu poduzimati;
 - iii) Poticanje sudionika na tržištu na kompetitivno ponašanje;
 - iv) Mogućnost izbora i informacije raspoložive potrošačima.
3. Javne politike treba podvrći ocjeni učinaka na tržišno natjecanje čak i kada imaju za cilj promicanje tržišnog natjecanja, a posebno kada se njima:
 - i) Uspostavlja ili mijenja regulatorno tijelo ili sustav kontrole (npr. ocjenom bi se osiguralo da se, između ostalog, da regulatorno tijelo na odgovarajući način bude odvojeno od regulirane djelatnosti);
 - ii) Uvodi sustav regulacije cijena ili uvjeta ulaska na tržište (npr. ocjenom bi se osiguralo da ne postoje drugi opravdani načini intervencije koji bi bili manje štetni za tržišno natjecanje);
 - iii) Konsolidiraju postojeći monopoli (npr. ocjenom bi se osiguralo da se mjerama restrukturiranja stvarno ostvaruju njihovi prokompetitivni ciljevi);
 - iv) Uvodi kompetitivno ponašanje u natječajnim postupcima (npr. ocjenom bi se osiguralo da natječajni postupci budu poticaj za učinkovito funkcioniranje na tržištu u korist potrošača).

B. Provesti reviziju javnih politika kojima se neopravdano ograničava tržišno natjecanje

1. Vlade bi trebale uvesti odgovarajući postupak revizije postojećih ili predloženih javnih politika koje neopravdano ograničavaju tržišno natjecanje i razviti specifične i transparentne kriterije evaluacije odgovarajućih alternativnih rješenja.
2. Vlade bi trebale usvojiti više prokompetitivnih alternativnih rješenja u skladu s ciljevima javnog interesa koji se nastoje ostvariti, uzimajući u obzir koristi i troškove provedbe.

C. Uspostaviti institucionalni okvir

1. Ocjenu učinaka na tržišno natjecanje treba uvrstiti u reviziju javnih politika na najučinkovitiji i najdjelotvorniji način u skladu s institucionalnim i proračunskim ograničenjima.
2. Tijela za zaštitu tržišnog natjecanja ili dužnosnici koji imaju stručna znanja u području zaštite tržišnog natjecanja trebali bi biti uključeni u postupak ocjene učinaka na tržišno natjecanje.
3. Ocjenu učinaka na tržišno natjecanje kod predloženih javnih politika treba integrirati u ranu fazu procesa donošenja tih politika.

D. Definicije

U svrhu ove Preporuke:

“**Javne politike**” znači propise, pravila ili zakonodavstvo.

“**Neopravdana ograničava tržišno natjecanje**” znači da su ograničenja tržišnog natjecanja neophodna za ostvarivanje ciljeva javnog interesa veća nego što je to potrebno, kada se uz obzir uzmu izvedivost alternativnih rješenja i njihov trošak.

“**Sudionici na tržištu**” znači poduzetnici, pojedinci ili državna poduzeća koji sudjeluju u opskrbi ili nabavi roba ili usluga na tržištu.

“**Tijela za zaštitu tržišnog natjecanja**” znači javne institucije, uključujući i nacionalno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja, zadužene za zagovaranje, promicanje i unaprjeđenje tržišnog natjecanja, koje u tim ulogama nisu vezane za neki određeni sektor.

“**Kompetitivno ponašanje u natjecajnim postupcima**” odnosi se na natjecajne postupke vlade za dodjelu prava opskrbe određenog tržišta ili za korištenje ograničenih vladinih sredstava u određenom vremenskom razdoblju.

“**Ocjena učinaka na tržišno natjecanje**” znači analizu učinaka javnih politika na tržišno natjecanje, uključujući razmatranje alternativnih rješenja i manje antikompetitivnih politika. Načela ocjene učinaka na tržišno natjecanje važeća su na svim razinama vlasti.

II. POZIVA gospodarstva zemalja nečlanica na usvajanje ove Preporuke i na njezinu provedbu.

III. UPUĆUJE Odbor za tržišno natjecanje:

Da služi kao forum za razmjenu iskustava iz ove Preporuke za zemlje članice i gospodarstva zemalja nečlanica koja se pridružuju ovoj Preporuci;

Da promiče ovu Preporuku kod drugih relevantnih Odbora i Tijela OECD-a;

Da izvješćuju Vijeće tijekom tri godine o iskustvima s ovom Preporukom.

Napomena

Cjelovit tekst Preporuke također je dostupan u bazi podataka pravnih instrumenata OECD-a, gdje je moguće naći dodatne informacije i sve buduće ažurirane dokumente: <http://acts.oecd.org/Default.aspx>

Izjava Sjedinjenih američkih država: „Delegacija SAD-a potvrđuje podršku Sjedinjenih američkih država ovim Preporukama, uz napomenu da njihova provedba u Sjedinjenim američkim državama može ovisiti o radu nezavisnih tijela vlade, posebno američkog Kongresa.“

Izjava Europske komisije: „Europska komisija pozdravlja i podupire donošenje Preporuka za ocjenu učinaka na tržišno natjecanje. Naglašava važnost koju Europska komisija pripisuje poštivanju načela tržišnog natjecanja pri donošenju ostalih politika. No, treba naglasiti da je opseg ovih Preporuka razmjerno uzak budući da definicija javne politike isključuje određena područja iz javnog donošenja propisa. Usprkos tomu, budući da Preporuka ne sprečava bilo koju stranu da postupi iznad standarda koji je utvrđen Preporukom, Europska komisija može potpuno podržati donošenje ovog dokumenta.“

KONTROLNA LISTA ZA OCJENU UČINAKA NA TRŽIŠNO NATJECANJE

Ova kontrolna lista dio je OECD-ovog Alata za ocjenu učinaka na tržišno natjecanje, a sastavljena je kako bi pomogla vladama ukloniti zapreke tržišnom natjecanju iz Preporuke. Kontrolna lista ističe da ocjenu učinaka na tržišno natjecanje treba provesti ukoliko se propisom:

A

Ograničava broj ili opseg aktivnosti dobavljača

Ovo će vjerojatno biti slučaj ako se propisom:

- A1** Dodjeljuju isključiva prava dobavljaču roba ili usluga
- A2** Uvodi sustav licencija, dozvola ili ovlaštenja kao uvjeta za neki posao
- A3** Ograničava pravo nekih dobavljača da prodaju robu ili pružaju usluge
- A4** Značajno povećavaju troškovi dobavljača za ulazak i izlazak s tržišta
- A5** Ograničava zemljopisno područje na kojem poduzetnici mogu prodavati robu, usluge, ili radnu snagu, ili vršiti ulaganja

B

Ograničava pravo dobavljača da se natječu

Ovo će vjerojatno biti slučaj ako se propisom:

- B1** Ograničava pravo prodavatelja da određuje cijenu roba ili usluga
- B2** Ograničava sloboda dobavljača da oglašava ili stavlja na tržište svoju robu ili usluge
- B3** Utvrđuju standardi kvalitete proizvoda koji pojedine dobavljače stavljaju u povoljniji položaj u odnosu na druge ili koji premašuju standarde koje bi izabrao dobro informirani kupac
- B4** Značajno povećavaju troškovi proizvodnje za jedne dobavljače u odnosu na druge (naročito kada se postojeći dobavljači tretiraju različito od onih koji tek ulaze na tržište)

C

Smanjuje poticaj dobavljača da se natječu

Ovo bi se moglo dogoditi ako se propisom:

- C1** Stvara sustav koregulacije ili samoregulacije
- C2** Obvezuju ili potiču dobavljači na objavu informacija o proizvodnji, cijenama, prodaji ili troškovima
- C3** Isključuju grupe dobavljača ili određeni sektori iz primjene propisa o tržišnom natjecanju

D

Ograničava izbor i informacije raspoložive kupcima

Ovo bi se moglo dogoditi ako se propisom:

- D1** Ograničava pravo potrošača utjecajem na njegovu odluku od koga će kupovati
- D2** Smanjuje mobilnost kupaca robe ili usluga u smislu povećanja eksplicitnih ili implicitnih troškova prelaska na drugog dobavljača
- D3** Značajno mijenjaju informacije koje su potrebne kupcima kako bi ostvarili kupnju

Cjelovit tekst Alata na nekoliko jezika dostupan je i može se preuzeti na www.oecd.org/competition/toolkit

oe.cd/competition-recommendations

